

Sygn. akt VII U 460/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

W składzie:

Przewodniczący SSO Wiesława Szulczewska

o rozpoznaniu w dniu 29 marca 2018 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy R. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania R. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 1 grudnia 2017 r. nr znak: (...)

oddala odwołanie .

SSO Wiesława Szulczewska

Sygn. akt VII U 460/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 01 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał miesięcznego rozliczenia przysługującej ubezpieczonej R. L. renty socjalnej w związku z osiągniętym przychodem w roku 2015. Jak ustalił Zakład, przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w marcu 2015 r. wyniósł 3.290,86 zł, zaś w maju 2016 r. wyniósł 3.084,92 zł. Tym samym Zakład ustalił, iż ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie łącznie w kwocie 1.482,70 zł i zobowiązał ubezpieczoną do jego zwrotu (k. 130 akt rentowych).

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2018 r. sprostowano oczywistą omyłkę pisarską w w/w decyzji poprzez w miejsce: „przychodzie osiągniętym w roku 2015” wpisanie „przychodzie osiągniętym w roku 2016” (k. 145 akt rentowych).

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła ubezpieczona R. L., wnosząc o jej uchylenie oraz zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Jak wskazała ubezpieczona, kształtowała ona swoje przychody w taki sposób, by nie przekroczyły one wysokości określonej przez ZUS (k. nienumerowane akt rentowych, k. 3-4 verte akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji (k. nienumerowane akt rentowych, k. 12-13 akt sprawy).

Żadna ze stron nie wniosła w pierwszym piśmie procesowym o przeprowadzenie rozprawy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona R. L., urodzona w dniu (...) od dnia 01 października 2003 r. jest uprawniona do renty socjalnej.

okoliczność bezsporna, vide: decyzja pozwanego z dnia 14.10.2003 r. o przyznaniu renty socjalnej – k. 6 akt rentowych

Decyzją z dnia 01 marca 2017 r. pozwany dokonał podwyższenia przysługującej ubezpieczonej renty. Od dnia 01 marca 2017 r. renta socjalna ustalona w wysokości 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 840,00 zł. Jednocześnie wskazano, iż z powodu nienależnie pobranych świadczeń świadczenie zmniejsza się o kwotę 154,29 zł.

dowód: decyzja pozwanego z dnia 01.03.2017 r. o podwyższeniu renty – k. 141 akt rentowych

W dniu 10 marca 2017 r. do pozwanego organu rentowego wpłynęło oświadczenie R. L. odnośnie osiągniętym przez nią w 2016 r. przychodzie z tytułu zatrudnienia w następujących zakładach pracy.

Z tytułu zatrudnienia w Sklepie (...) we W. R. L. w 2016 r. łącznie uzyskała przychód w kwocie 14.800,00 zł, zaś w poszczególnych miesiącach 2016 r. przychód ten wyniósł:

- styczeń 2016 r. – 0,00 zł,
- luty 2016 r. – 0,00 zł,
- **marzec 2016 r. – 0,00 zł,**
- kwiecień 2016 r. – 1.850,00 zł,
- **maj 2016 r. – 1.850,00 zł,**
- czerwiec 2016 r. – 1.850,00 zł,
- lipiec 2016 r. – 1.850,00 zł,
- sierpień 2016 r. – 1.850,00 zł,
- wrzesień 2016 r. – 1.850,00 zł,
- październik 2016 r. – 1.850,00 zł,
- listopad 2016 r. – 1.850,00 zł,
- grudzień 2016 r. – 1.850,00 zł.

(...) sp. z o.o. w P. wskazał, iż w styczniu 2016 r. ubezpieczona R. L. osiągnęła przychód w wysokości brutto 1.499,92 zł.

Do tego na podstawie umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług z dnia 13 kwietnia 2013 r. ubezpieczona świadczyła usługi dla (...) S.A. z siedzibą w W. jako doradca klienta. Umowa została rozwiązana z dniem 24 czerwca 2016 r.

Jak podano, wynagrodzenie brutto wypłacone pracownikowi w poszczególnych miesiącach 2016 r. wyniosło:

- styczeń 2016 r. – 791,56 zł,
- luty 2016 r. – 905,79 zł,
- **marzec 2016 r. – 1.586,86 zł,**

- kwiecień 2016 r. – 986,74 zł,
- **maj 2016 r. – 1.234,92 zł,**
- czerwiec 2016 r. – 4,10 zł.

W spornym okresie ubezpieczona R. L. była również zatrudniona w (...) sp. z o.o. (...) s.k.a. we W. na podstawie umowy zlecenia.

W okresie od 01 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wynagrodzenie brutto wypłacone pracownikowi wyniosło ogółem 2.847,60 zł, zaś w poszczególnych miesiącach 2016 r. wyniosło:

- styczeń 2016 r. – 0,00 zł,
- luty 2016 r. – 0,00 zł,
- **marzec 2016 r. – 1.704.00 zł,**
- kwiecień 2016 r. – 1.143,60 zł,
- maj 2016 r. – 0,00 zł,
- czerwiec 2016 r. – 0,00 zł,
- lipiec 2016 r. – 0,00 zł,
- sierpień 2016 r. – 0,00 zł,
- wrzesień 2016 r. – 0,00 zł,
- październik 2016 r. – 0,00 zł,
- listopad 2016 r. – 0,00 zł,
- grudzień 2016 r. – 0,00 zł.

dowód: karta przychodów pracownika z dnia 16.01.2017 r. – k. 122 akt rentowych, zaświadczenie z dnia 27.02.2017 r. – k. 123 akt rentowych, zaświadczenie z dnia 28.02.2017 r. – k. 124 akt rentowych, przychód za okres od 13.04.2015 r. do 24.06.2016 r. – k. 125 akt rentowych, karta wynagrodzeń pracownika – k. 126-127 akt rentowych

Uprzednio pozwany organ rentowy stwierdził, iż R. L. jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01 maja 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w kwocie 5.916,64 zł.

dowód: decyzja pozwanego o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń z dnia 25.03.2016 r. – k. 84 akt rentowych

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 01 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał miesięcznego rozliczenia przysługującej ubezpieczonej R. L. renty socjalnej w związku z osiągniętym przychodem w roku 2015. Jak ustalił Zakład, przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w marcu 2015 r. wyniósł 3.290,86 zł, zaś w maju 2016 r. wyniósł 3.084,92 zł. Tym samym Zakład ustalił, iż ubezpieczona pobrała nienależnie świadczenie łącznie w kwocie 1.482,70 zł i zobowiązał ubezpieczoną do jego zwrotu.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2018 r. sprostowano oczywistą omyłkę pisarską w w/w decyzji poprzez w miejsce: „przychodzie osiągniętym w roku 2015” wpisanie „przychodzie osiągniętym w roku 2016”.

dowód: decyzja pozwanego o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń z dnia 01.12.2017 r. – k. 130 akt rentowych, postanowienie z dnia 30.01.2018 r. o sprostowaniu – k. 145 akt rentowych

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane.

Zdaniem Sądu powyższe dowody układają się w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całość rozciągłości.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie skarżącej R. L. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie zdaniem Sądu w wystąpiły przesłanki określone w art. 148¹ § 1 k.p.c., uzasadniające wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, ponieważ po złożeniu przez strony pism procesowych

i dokumentów Sąd uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

W szczególności stan faktyczny w sprawie był niesporny, a w kwestii stosowania prawa strony zajęły stanowiska na piśmie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia odpowiedzialności ubezpieczonej R. L. za zwrot nienależnie pobranego przez nią świadczenia

z ubezpieczenia społecznego w postaci renty socjalnej za okres marzec 2016 r. oraz maj 2016 r. w łącznej kwocie 1.482,70 zł wobec faktu, iż łączny przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w marcu 2016 r. wyniósł 3.290,86 zł, zaś w maju 2016 r. 3.084,92 zł oraz przekroczył kwotę przychodu uzasadniającą zawieszenie renty socjalnej.

Ogólną zasadę w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń reguluje art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1778 j.t. ze zm.) dalej jako ustawa systemowa, zgodnie z którym osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl ust. 2 tego przepisu za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Jak wynika z treści przepisu art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 982 j.t. ze zm.), dalej jako ustawa rentowa, prawo do renty socjalnej zawiesza się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej (ust. 2).

Zgodnie z ust. 6 tego przepisu, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych.

W myśl ust. 7 cytowanego przepisu osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są obowiązani niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o osiągnięciu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do renty socjalnej. Powiadomienie następuje w formie pisemnego oświadczenia. W przypadku gdy składki na ubezpieczenia społeczne są odprowadzane przez płatnika składek, osoba pobierająca rentę socjalną jest obowiązana do przedstawienia zaświadczenia albo oświadczenia określającego kwotę przychodu.

Zgodnie z ust. 9 tego przepisu Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie do 14. dnia roboczego drugiego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego, kwotę przychodu, o której mowa w ust. 6, z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek groszy.

Z kolei zgodnie z treścią art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 j.t. ze zm.) dalej jako ustawa emerytalna, osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Zgodnie z ust. 2 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (ust. 3).

Jak stanowi ust. 4 tego przepisu, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji (ust. 5).

Na mocy ust. 6 tego przepisu organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Zgodnie z komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2015 r. ogłoszonego do celów

emerytalnych stosowanej przy zawieszaniu renty socjalnej (M.P. z 2016 r. poz. 166) od dnia 1 marca 2016 r. kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2015 r. ogłoszonego do celów emerytalnych wynosi 2846,90 zł.

Powyższe oznacza, że osoby pobierające rentę socjalną nie mogą, poczynając od dnia 1 marca 2016 r., zarobić miesięcznie więcej niż 2.846,90 zł, pod rygorem zawieszenia wypłaty tej renty.

W tym miejscu należy wskazać na pogląd judykatury, która przyjmuje, iż przepis art. 84 ust. 1 ustawy systemowej, a także przepis art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej nie określa, w jakim terminie nienależne świadczenie winno być zwrócone, a zatem dłużnik, według zasad prawa cywilnego, winien spełnić świadczenie niezwłocznie od doręczenia mu decyzji ustalającej obowiązek zwrotu świadczenia, jako nienależnie pobranego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2012 r., III AUa 316/12). Żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie ubezpieczonemu decyzji organu rentowego wydanej w tym zakresie. Z tą też dopiero chwilą staje się wymagalne roszczenie o odsetki (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r., III AUa 2112/11).

Ubezpieczona jest uprawniona do renty socjalnej od 01 października 2003 r. Na przestrzeni lat w stosunku do R. L. pozwany organ rentowy wydał szereg decyzji w przedmiocie przyznania jej prawa do renty socjalnej. Wszystkie decyzje zawierały pouczenie o okolicznościach warunkujących konieczność zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, zmniejszenia świadczenia w przypadku osiągnięcia konkretnego pułapu przychodu, jak również konieczności poinformowania organu o fakcie i kwocie osiąganego przychodu. Ubezpieczona miała zatem możliwość zapoznania się z informacją i pouczeniami w doręczanych jej decyzjach.

Niewątpliwie skarżąca R. L. została pouczona o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, jak również o okolicznościach warunkujących zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczenia w przypadku osiągnięcia odpowiedniego przychodu, a także o konieczności poinformowania organu o fakcie i kwocie osiąganego przychodu.

Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż uprzednio ubezpieczona decyzją z dnia 25 marca 2016 r. (k. 84 akt rentowych) została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 5.916,64 zł za okres od 01 maja 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela stanowisko zaprezentowane w postępowaniu przez pozwany organ rentowy, jako w pełni zasadne i zasługujące na uwzględnienie. Skoro bowiem wnioskodawczyni została prawidłowo pouczona o konsekwencji zaistnienia sytuacji, w których przyznane jej świadczenie podlegało zawieszeniu (tj. w przyznanej kwocie przynajmniej w pewnym zakresie było nienależne), to niewątpliwie za prawidłowe należało uznać ustalenie pozwanego organu rentowego, który wykazał, iż w spornym okresie tj. marzec 2016 r. oraz maj 2016 r. przychód osiągnięty przez ubezpieczoną w/w okresie przekroczył kwotę uzasadniającą zawieszenie renty socjalnej.

Należy podkreślić, iż z przedłożonych do akt sprawy zaświadczeń od pracodawców ubezpieczonej wynika jednoznacznie wysokość uzyskiwanego przez R. L. wynagrodzenia.

Jak bowiem ustalono, w 2016 r. R. L. wykonywała pracę na rzecz następujących zakładów pracy: Sklep (...) we W., (...) sp. z o.o. w P., (...) S.A. z siedzibą w W. oraz w (...) sp. z o.o. (...) s.k.a. we W..

Z tytułu w/w zatrudnienia R. L. w spornych miesiącach 2016 r. uzyskała przychód w kwocie:

- marzec 2016 r. – 3.290,86 zł (1.586,86 zł + 1.704,00 zł)
- maj 2016 r. – 3.084,92 zł (1.850,00 zł + 1.234,92 zł).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy podzielił w całej rozciągłości ustalenia dokonane przez pozwany organ rentowy w powyższych wywodach i uczynił je podstawą swojego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, uznając je za prawidłowe. Trafnie bowiem pozwany wskazał, iż to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar powiadomienia organu o osiąganym przychodzie i przedłożenia dowodów na okoliczność wysokości tychże przychodów.

Zgodnie z przepisami, pozwany organ rentowy miał prawo domagać się zwrotu kwot, o który to zwrot wystąpił zaskarżoną decyzją. Tym samym żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, skierowane przez pozwanego pod adresem ubezpieczonej, należało uznać za zasadne na podstawie przedstawionych wycliczeń – zaś wydaną w tym zakresie, a zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję za prawidłową.

Podsumowując, w ocenie Sądu Okręgowego, brak jest zatem przyczyn dla uznania uwzględnienia odwołania ubezpieczonej R. L., jako że zaskarżona przez nią w niniejszym postępowaniu decyzja pozwanego organu rentowego odpowiada prawu, opiera się na rozliczeniu świadczeń rentowych przypadających za 2016 r. i w swojej treści przywołuje prawidłowy wynik rozliczenia tychże świadczeń, wiążący się z obowiązkiem zwrotu pozwanemu tytułem nienależnego świadczenia prawidłowo wskazanych kwot.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych wyżej przepisów, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej R. L. od zaskarżonej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 01 grudnia 2017 r., nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia.

SSO Wiesława Szulczewska